

ผู้มีวิถีแห่งปัญญา...ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

Pathway of Sages...Doctor of Philosophy

ชัยลิจิต สร้อยเพชรเกษม^{1*}

Chailikit Soipetkasem^{1*}

Abstract

Doctor of Philology is the highest academic degree educational institutions, from colleges to universities, award to those who fulfill the program requirements. Basically, the degree is divided into two categories. The first category is called a professional degree, the doctorate degree which the holders must pass the requirements aiming at advanced professional training in their own discipline. The holders are supposed to apply their research findings and expand the body of knowledge in the fields. In addition, this kind of degree holders are not required the full completion of a Bachelor's Degree or a Master's Degree. On the other hand, the second category is referred to a research degree, a doctorate degree in which the holders must be knowledgeable and have the expertise in doing research for the purpose of generating new knowledge of the investigated area. This program highlights research completion for the acquisition of new knowledge which is fundamental for professionals or the degree holders for further application. Having obtained both a Bachelor's Degree and a Master's degree is necessary. In short, the academic degree holders seek for new knowledge to benefit the community and their own professions.

Keywords: *Doctor of philology, professional degree, research degree*

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: chail12@hotmail.com)

รับบทความวันที่ 14 กันยายน 2558 รับลงตีพิมพ์วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558

บทคัดย่อ

ปริญญาคุณวุฒิปรัชญาเป็นระดับปริญญาสูงสุดซึ่งวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยได้มอบให้ผู้ผ่านหลักสูตรตามที่กำหนด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ปริญญาทางด้านวิชาชีพ เป็นปริญญาคุณวุฒิปรัชญาที่ผู้ได้รับต้องผ่านหลักสูตร การศึกษาที่มุ่งเน้นการฝึกฝนประสบการณ์ทางวิชาชีพขั้นสูง ในสาขาวิชาของตน โดยการนำผลวิจัยหรือความรู้ ต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ ผู้ได้รับปริญญาเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องผ่านการศึกษาระดับ ปริญญาตรี หรือปริญญาโทมาก่อนก็ได้ 2) ปริญญาทางการวิจัย เป็นปริญญาคุณวุฒิปรัชญาที่ผู้ได้รับต้องรอบรู้ ในสาขาวิชาของตน ตลอดจนรู้เชี่ยวชาญในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ตนเองศึกษา หลักสูตร การศึกษามุ่งเน้นการวิจัยเพื่อค้นคว้าหาความรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ที่ได้รับปริญญาทางด้านวิชาชีพที่จะนำไปประยุกต์ใช้ การศึกษาในระดับนี้ต้องการบุคคลผู้ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือระดับปริญญาโท กล่าวโดยสรุปคือ ผู้สำเร็จปริญญาทางการวิจัย มีหน้าที่ค้นคว้าหา ความรู้ เพื่อที่ผู้สำเร็จปริญญาทางด้านวิชาชีพจะได้นำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมและอาชีพของตน

คำสำคัญ: ปริญญาคุณวุฒิปรัชญา, ปริญญาทางด้านวิชาชีพ, ปริญญาทางการวิจัย

บทนำ

คำว่า **ปรัชญาคุณวุฒิปรัชญา** (Doctor of Philosophy: Ph.D.) มาจากการสมาสคำ ปรัชญา+คุณวุฒิปรัชญา แต่ละคำมีความหมายดังนี้

ปรัชญา (Philosophy) มาจากรากศัพท์ภาษากรีก Philo (Love) + Sophia (Wisdom) แปลว่า ความรักความรู้ (Love of wisdom) พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2533) ได้ให้ความหมายว่า วิชาว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง ปรัชญามีความรู้ทุกอย่างเป็นอาณาเขต วิทยาการทุกสาขาในปัจจุบันนี้เป็นความรู้ในปรัชญามาก่อน ต่อมาภายหลังได้มีการพัฒนาศาสตร์แต่ละสาขา และมีการแยกตนเองเป็นสาขาวิชาเฉพาะ ปรัชญาจึงเปรียบเสมือนมารดาของศาสตร์ รวมความแล้ว ปรัชญาเป็นเรื่องของความรู้ ทั้งการแสวงหาความรู้ และความรู้ที่ค้นพบแล้วล้วนอยู่ในขอบข่ายของปรัชญาทั้งสิ้น ชาวกรีกโบราณเรียกนักปรัชญา (Philosopher) หรือนักปราชญ์ว่า “ผู้รอบรู้” (Sophoi) พิธาอริสเห็นว่าคำนี้สูงส่งเกินไป จึงคิดผสมคำขึ้น

ว่า Philosophoi แปลว่า ผู้รักความรู้ ด้วยครั้งหนึ่ง พิธาอริสได้สนทนากับพระเจ้าลิออน ผู้ครองแคว้นฟลิอัส พระองค์ทรงเห็นว่าพิธาอริสเป็นผู้ฉลาดปราดเปรื่องมาก จึงตรัสถามว่า พิธาอริส ฉลาดรอบรู้ในวิชาการสาขาใด พิธาอริสตอบว่าตัวท่านเองยังไม่ใช้คนฉลาดรอบรู้ และตัวท่านเป็นเพียงคนที่รักในความรู้เท่านั้น คำว่า Philosophoi ในภาษากรีกได้กลายมาเป็นคำว่า Philosopher ในภาษาอังกฤษ (พระราชวรมณี (ประยูร ชุมมจิตโต), 2542) สอดคล้องกับคำกล่าวของโสเครติส ซึ่งเป็นนักปรัชญาสมัยหลังว่า นักปรัชญา คือ ผู้แสวงหาความรู้ที่สมบูรณ์ โสเครติสเคยได้รับการพยากรณ์จากเทพอพอลโลพยากรณ์ ณ วิหารเมืองเดลฟี ว่า เป็นผู้ที่ฉลาดที่สุด ซึ่งหมายถึง เมื่อท่านไม่รู้สิ่งใด ก็รู้ตัวว่าไม่รู้เรื่องนั้น และพยายามหาความรู้ในเรื่องนั้นในที่สุดท่านได้ข้อสรุปว่า “หนึ่งเดียวที่ข้าพเจ้ารู้คือรู้ว่าข้าพเจ้าไม่รู้อะไร” (พระราชวรมณี (ประยูร ชุมมจิตโต), 2542) ดังนั้น นักปรัชญาจึงเป็นผู้

แสวงหาความรู้ความจริง ซึ่งความรู้ที่นั้นหาขอบเขต สิ้นสุดมิได้ และเป็นผู้มีความใฝ่รู้เป็นอารมณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดปรัชญาตะวันตก

คุณฐิ มาจากคำในภาษาบาลีว่า คุณฐิ ใน ภาษาสันสกฤตใช้คำว่า คุณฐิ เป็นคำไวพจน์ของ คำว่า อุตมมندا ในภาษาบาลี แปลว่า ความยินดี (คุณฐ, คุณฐ = อิ่ม, ชื่นชม, ยินดี) (นาคะประทีป, 2516) ในภาษาไทยใช้คำว่า คุณฐิ แปลว่า ความยินดี ความชื่นชม (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530, 2533)

บัณฑิต มาจากคำในภาษาบาลีว่า ปณฺชิต เป็นคำไวพจน์ของคำว่า กวี แปลว่า ผู้มีปัญญา (นาคะประทีป, 2516) ในภาษาไทยใช้คำว่า บัณฑิต แปลว่า ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ ผู้สำเร็จ การศึกษาชั้นปริญญา ผู้มีความสามารถพิเศษโดย กำเนิด (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530, 2533)

Doctor ตรงกับความหมายในภาษาไทย ว่า คุณฐิบัณฑิต หมายถึง ผู้ได้รับปริญญาเอก (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530, 2533) มาจากภาษาละตินตรงกับคำว่า *docere* หมายถึง to teach หรือ teacher ในยุคกลางหมายถึง ผู้ได้รับ เกียรติคุณในการเรียน (The encyclopedia americana, 1999) และนิยมใช้คำว่า Doctor (Dr, ดร.) เป็นคำนำ หน้าชื่อ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีคุณสมบัติต่าง ๆ ทางวิชาชีพ หรือทางวิชาการ ของบุคคลซึ่งผ่านการ วิชา หรือทดสอบคุณสมบัติทางวิชาชีพ หรือทาง วิชาการมาแล้ว

รวมความแล้วอาจให้ความหมายของ ปรัชญาคุณฐิบัณฑิตได้ว่า “บัณฑิต หรือผู้มีปัญญา ซึ่งมีความชื่นชมยินดีในการแสวงหาความรู้” หรือ “บัณฑิตผู้รอบรู้” (อิ่ม) หรือ “ผู้ได้รับปริญญาเอก ทางปรัชญา”

ปรัชญา : ปัญญา

ปรัชญาในความหมายตามแนวคิดฝ่ายปรัชญา ตะวันตก หมายถึง ความรักในความรู้ ซึ่งมาจากฐาน คิดที่ว่าในความรู้ความจริงทั้งหลาย ในโลกรวมทั้ง จักรวาล และเหนือโลก และจักรวาลนั้นมนุษย์ ไม่สามารถรู้ความจริงเหล่านั้นได้ทั้งหมด ดังวาทะ ของโสเครตีส ซึ่งผู้ศึกษาปรัชญาทั้งหลายต่างทราบ เป็นอย่างดีว่าแม้โสเครตีส ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการ ยกย่องว่าเป็นผู้รู้มากในสมัยนั้น ยังยอมรับว่า “สิ่งเดียวที่ข้าพเจ้ารู้คือรู้ว่าข้าพเจ้าไม่รู้อะไร” ดังที่ ได้กล่าวนำมาแล้ว คำกล่าวนี้เสมือนเป็นการให้ คิดต่อนักปรัชญารุ่นหลังว่า การแสวงหาความรู้ เป็นหน้าที่ของทุกคน ซึ่งต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้หรือความจริงนั้นเราไม่สามารถรู้ได้หมด จึง มีความจำเป็นต้องแสวงหาอยู่เสมอตราบเท่าที่มีชีวิต อยู่ในโลกรนี้ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดแบบเปิด เนื่องจาก ปรัชญามีความหมายเพียงการเดินทาง หรือการ แสวงหาความรู้อันไม่มีที่สิ้นสุด

ในส่วนแนวคิดฝ่ายตะวันออกโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในพุทธศาสนา ให้ความหมายปรัชญาใน ระดับลุ่มลึกกว่า หมายถึง ความรอบรู้ หรือรู้ทั่ว เห็น-แจ้งสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง มีความหมายเดียวกัน กับคำว่า “ปัญญา” หมายถึง รู้ทั่วแบบสิ้นสุด หรือ สำเร็จ ไม่มีกิจอันใดต้องทำ หรือแสวงหาอีกอันเป็น แนวคิดแบบปิด คำว่ารู้ทั่วนั้นหมายถึง เห็นแจ้งสิ่ง ทั้งหลายตามที่เป็นจริง รู้หรือเห็นธรรมชาติ ทั้งใน โลกรวมทั้งจักรวาลและเหนือโลกและจักรวาล หรือ รอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้อย่างเพียงพอ ซึ่งมีความจำเป็น สำหรับมนุษย์

“คำว่า ‘ปรัชญา’ กับคำว่า ‘Philosophy’ ของฝรั่งนั้นมันไม่ใช่ปรัชญาของอินเดีย คำว่า ปรัชญาของอินเดียนั้นคือความรู้ หรือปัญญาอันถึงที่ สุดเด็ดขาดไปแล้ว ส่วน คำว่า Philosophy นั้นยังไม่

เค็ดขาด ยังคั่นคว่าหาอยู่ยงคล่าอยู่ยง ไม่มีจุดจบหรือจุดสุดท้าย มันไม่ใช่สิ่งเดียวกัน พวกนักภาษาในอินเดียเขายืนยันว่า *Philosophy* นั้นมันตรงกับคำว่า “ทรรศนะ” ในภาษาสันสกฤต ไม่ใช่ตรงกับคำว่าปรัชญาที่เราเอามาให้มันเป็นคำตรงกันอย่างนี้เวลาพูดมันก็ลำบาก ไปเรียกมันว่าปรัชญาเป็นคั้งเป็นแควที่จริงเป็นเพียงทรรศนะ เอา ‘ทรรศนะ’ ที่ยังเป็นที่ตั้งแต่งการถกเถียงหรือสงสัยไปเป็นคำว่า ‘ปรัชญา’ ซึ่งเป็นความรู้ที่เค็ดขาดเลียบขาดลงไปแล้ว” (ธรรมสภา, 2554)

“ปัญญา คือ ความรู้ทั่วถึงความจริงของสิ่งที่ควรรู้อยู่ทั้งหลาย คำว่าปัญญาซึ่งเป็นภาษามคธ กับคำว่าปรัชญา ซึ่งเป็นภาษาสันสกฤตเป็นคำเดียวกัน พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ‘แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี’ เพราะไม่มีแสงอะไรที่จะต้องให้เห็นความจริงทั้งหลายได้เหมือนอย่างแสงปัญญา” (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2534)

วิธีการทางปัญญาในพุทธศาสนา

พุทธศาสนาได้กล่าวถึงการได้มาซึ่งความรู้ของมนุษย์ หรือมนุษย์รู้ความจริงได้อย่างไร อันเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ ซึ่งจำแนกได้ 3 วิธี ดังนี้

สุตตมยปัญญา คือ ความรู้ที่ได้จากการฟังหรือเกิดจากการฟัง (สุตต หมายถึง การฟัง) ซึ่งได้มาโดยการบอก สอนเล่าเรียน ให้ท่องจำความรู้ นั้น เช่น พ่อแม่ ครู สอนเราโดยบอกว่าจะไรกิน ได้กินไม่ได้ทำได้ ทำไม่ได้ ถ้าทำแล้วจะเกิดอันตราย ให้ท่องจำความรู้ต่าง ๆ แล้วให้ทำตามนั้น อย่างนี้ก็ทำให้รู้ได้ และดำรงชีวิตได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ให้หมายรวมถึง การดูตัวอย่าง การให้ดมกลิ่น หรือการให้รู้โดยให้ผ่านประสาทสัมผัสอื่น ๆ ด้วย แต่ที่เน้นถึง

การฟังก็คือ ความรู้ที่ได้มาโดยวิธีนี้ได้มาจากการฟังโดยมารวมถึงการอ่านด้วยแต่สาระที่สำคัญคือการ “บอก” ตัวองค์ความรู้ ดังนั้น นักปรัชญาการศึกษาบางท่านจึงนิยามการศึกษาว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้ ดังจะเห็นได้จากการถ่ายทอดคำสอนทางศาสนา มักจะให้ท่องจำคำสอนของศาสดาเพื่อนำไปปฏิบัติตามเป็นเบื้องต้น ในพุทธศาสนาอธิบายมีนัยว่า หมายถึง ปรโตโฆษะ คือ “กัลยาณมิตร” อธิบายว่า ความรู้ต่าง ๆ นั้น ได้มาจากผู้สอนหรือมีผู้บอกความรู้ไว้ด้วยความปรารถนาดี เนื่องจากการคบเพื่อนที่ดีงาม เป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดความรู้ เนื่องด้วย ศรัทธาในผู้รู้ ความรู้อย่างนี้มีความผิดพลาดได้ง่าย เนื่องจากมีข้อด้อย ข้อบกพร่องของวิธีการได้มาซึ่งความรู้ กล่าวคือ ถ้าผู้บอก หรือผู้สอนสอนผิด บอกผิด ก็จะทำให้ผู้รู้ตามพลอยรู้ผิดไปด้วย เช่น สอนให้ไหว้พระพุทธรูป 9 วัด บน (คิดสิบบน) พระวัดนี้แล้วจะได้บุญ ร่ำรวย หรือทำให้กิจการสำเร็จ เป็นต้น แท้จริงแล้วคำสอนที่ถูกต้องคือพระพุทธรูปวัดไหน ๆ ก็คือสัญลักษณ์แทนพระพุทธรูปเจ้าพระองค์เดียวกันทั้งสิ้น (พระพุทธรูปเกิดขึ้นภายหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วประมาณ 500 ปี โดยชาวกรีกเป็นผู้สร้างรูปเคารพนี้แท้จริงแล้วชาวพุทธก่อน พ.ศ.500 ไม่เคารพพระพุทธรูป) มีพระพุทธรูปเหมือนกัน ทั้งนี้ได้ทรงสอนให้เคารพรูป แต่ทรงสอนให้เคารพพระรัตนตรัยและถือเป็นที่พึ่ง ความร่ำรวยหรือความสำเร็จไม่ได้เกิดจากการไหว้พระ อ้อนวอน หรือบนบานศาลกล่าวแต่ความร่ำรวยเกิดจากการขยันหาทรัพย์โดยสุจริต และรู้จักใช้ทรัพย์ที่หามาได้นั้นอย่างพอดี หรือพอสมควรพอเพียง ผู้ที่ไม่นำคำที่ผู้อื่นบอกมาคิด และทดลองทำต่อ จะเป็นผลตามคำบอกหรือไม่ จึงนับว่าเสี่ยงต่อการได้ความรู้ที่ผิดพลาดได้ง่าย การทำตามที่ผู้อื่นบอกโดยไม่คิด ไม่ทดลองหาเหตุผลแม้จะมีประโยชน์

อยู่บ้างหากเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผู้รับความรู้นั้นพัฒนาตนเองได้ยิ่ง ๆ ขึ้น คือบอกเท่าไรก็รู้ได้สูงสุดเท่านั้น ไม่ได้ใช้ปัญญาขั้นสูงเพื่อให้อุบัติซึ่งยิ่งไปกว่านั้นเลย ผู้ที่เชื่อถืออย่างนี้ วิธีการอย่างนี้อาจเดียนับว่าเป็นผู้ไม่เชื่อถือในศักยภาพของตัวเอง หรือไม่เชื่อถือในศักยภาพของมนุษย์ ไม่ผิดอะไรกับการสอนให้ลิงตัวหนึ่งเล่นละครได้เท่านั้นเอง

จินตตามยปัญญา คือ ความรู้ได้จากการคิดหรือเกิดจากการคิด (จินต หมายถึง การคิด) การจินตนาการอย่างมีเหตุผล หมายถึง การคิดทำให้เกิดความรู้ได้ หรือคิดต่อยอดให้เกิดความรู้ เช่น การนิรนัย (Deduction) การคิดสืบสาวหาต้นเหตุ เป็นต้น ในพุทธศาสนาอธิบายมีนัยว่า หมายถึง “โยนิโสมนสิการ” หรือการกระทำในใจโดยแยกคาย คือ การคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นกำเนิด ต้นเค้า ต้นเหตุ เป็นปัจจัยภายในบุคคล ซึ่งทำให้เกิดความรู้ เป็นวิธีการทางปัญญา ความรู้ที่ได้มาจากการคิดนี้ยังมีข้อบกพร่องเหมือนกัน อาจทำให้ได้รับความรู้ที่ผิด การคิดที่ไม่สมเหตุผล ก็จะกลายเป็นคิดฟุ้งซ่าน การนิรนัยแม้จะใช้เหตุผลแต่ก็ผิดพลาดได้ถ้าทฤษฎีเดิม (ทฤษฎี หรือทฤษฎี หมายถึง ความเห็น) ความรู้เดิมที่มีผู้บอกไว้เป็นเท็จ หรือผิดเงื่อนไขของการนิรนัย ข้อความรู้ใหม่ที่ได้อาจพลอยเป็นเท็จไปด้วย

ภาวนามยปัญญา คือ ความรู้ได้จากการลงมือกระทำ หรือการลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดขึ้น ทำให้มี ทำให้เป็นขึ้น (ภาวนา หมายถึง เจริญ ทำให้เกิดขึ้น มีขึ้น เป็นขึ้น) หมายถึง การลงมือทำ การทดลองทำ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล คูผลการกระทำนั้นว่าได้ผลอย่างไร สอดคล้องกับการบอกจากผู้อื่น และ การคิดหาเหตุผลของเราหรือไม่ ก็ทำให้เกิดความรู้ได้ การอุปนัยจึงได้ว่าเข้ากับวิธีการนี้ ความรู้ที่ได้มาจากการลงมือกระทำนี้ยังมีข้อบกพร่อง

เหมือนกัน กล่าวคือ ข้อสรุปความรู้จากวิธีนี้อาศัย และให้ความเชื่อถือในประสาทสัมผัสทั้ง 5 มาก หากประสาทสัมผัสทั้ง 5 วิปลาดคลาดเคลื่อนไป หรือไม่มีประสิทธิภาพพอ เช่น เมื่อไม่เห็นจึงสรุปว่าไม่มี แท้จริงแล้วมีแต่ตามองไม่เห็น การเห็นเชือกเป็นงู การเห็นเงา (Mirage) บนถนนเป็นน้ำ การรู้สึกรถเราเคลื่อนเมื่อรถคันข้างเคลื่อนขณะจอดติดสัญญาณไฟแดง เป็นต้น ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงเครื่องมือที่ใช้แทนประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วยว่าต้องมีประสิทธิภาพ หรือมีคุณภาพด้วย

พุทธศาสนาสอนให้แสวงหาความรู้โดยให้ประมวลเข้าด้วยกัน คือ สอนให้ฟัง ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจากครูอาจารย์ก่อนเนื่องจากยังเด็กเป็นสมาชิกใหม่ของสังคม ยังไม่มีประสบการณ์ หรือยังต้องปัญญา จากนั้นสอนให้คิด และให้ลงมือทำในเรื่องเดียวกันนั้น และตรวจสอบซึ่งกันและกันให้แน่ใจ แล้วจึงสรุปเป็นความรู้ วิธีการดังนี้ ภายหลังนักปรัชญาได้นำมาจัดเป็นวิธีการ ขั้นตอนในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ (Systematic approach) ที่เรียกว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ซึ่งเป็นวิธีการทางปัญญา

กำเนิดแห่งวิธีการทางปัญญาและปัญญา

ปัญญาในพุทธศาสนาเป็นความรู้ตามความเป็นจริงของปรากฏการณ์ธรรมชาติทั้งหลายทั้งในระดับโลก และเหนือโลก (กาลและเหนือกาล) หรือทั้งระดับธรรมชาติที่มีเหตุปัจจัยปรุงแต่งและธรรมชาติที่ไม่มีเหตุปัจจัยปรุงแต่ง ว่าโดยย่อคือความรู้ในอริยสัจ (ความจริงที่ทำให้ไกลจากศัตรูหรือกิเลส) คือ ฐิในสถานะธรรมชาติ ฐิในกฎธรรมชาติ ฐิในหน้าที่ที่ควรทำให้สอดคล้องกับกฎธรรมชาติ และฐิผลของการทำหน้าที่นั้น ทั้งหมดรวมเรียกว่า **ธรรม** หรือ **ธรรมชาติ** ขยายความว่า ปัญญา หมายถึง การรู้

ธรรมชาติ รู้กฎธรรมชาติ รู้หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตาม กฎธรรมชาติ และรู้ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตามกฎ นั้น คู่แรกนั้นทางการศึกษาเรียกว่า “รู้ทฤษฎี” หรือ รู้ปริยัติ คู่หลังเรียกว่า “รู้ปฏิบัติ” สรุปว่ารู้ทั้งทฤษฎี และรู้ปฏิบัติ ได้อย่างสอดคล้องต้องกัน และเมื่อ อธิบายในอริยสัจแสดงความสัมพันธ์ได้ดังตาราง ที่ 1

ในพุทธประวัติคราวที่ทรงตรัสรู้ นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงรู้ว่าได้ตรัสรู้แล้วเนื่องด้วยได้ ทรงรู้โดยปัญญาว่าได้ทรงรู้ในอริยสัจแล้ว โดย

อาการ 12 เวียนไปในอริยสัจ 3 รอบ ในความรู้ทั้ง 3 คือ สัจญาณ (รู้ในความจริง) กิจจญาณ (รู้ในกิจที่ ควรทำ) กตญาณ (รู้ในผลจากการทำ) อธิบายดัง ตารางที่ 2

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการรู้ธรรม หรือปัญญา คือการรู้ความจริงในธรรมชาติ (กฎ) และวิธีการ ปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจริงนั้น (ปฏิบัติตาม กฎ) ผลที่ได้รับก็คือความสุขหรือความสงบ ซึ่ง หมายถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิตได้ ประเด็นสำคัญในข้อสรุปนี้ก็คือ

ตารางที่ 1. แสดงอริยสัจ

ปัญญา		
	เหตุ	ผล
รู้ทฤษฎี :	สมุทัย (เหตุของปัญหา)	ทุกข์ (ปัญหา)
รู้ปฏิบัติ :	มรรค (ทางดับเหตุของปัญหา)	นิโรธ (ความดับของปัญหา)

ตารางที่ 2. แสดงญาณ 3

ญาณอริยสัจ	สัจญาณ	กิจจญาณ	กตญาณ
ทุกข์	รู้ว่าความทุกข์มีอยู่จริง	รู้ว่าทุกข์เป็นสิ่งที่ควร กำหนดควร (ปริยญา)	รู้ว่าได้กำหนดรู้ หรือ เข้าใจแล้ว
สมุทัย	รู้ว่าสมุทัยคือตัณหาเป็น สาเหตุให้เกิดทุกข์จริง	รู้ว่าสมุทัยคือตัณหาเป็นสิ่งที่ ควรละ(ปหานะ)	รู้ว่าได้ละแล้ว
นิโรธ	รู้ว่านิโรธคือความดับทุกข์ หรือนิพพานมีอยู่จริง	รู้ว่านิโรธควรทำให้แจ้ง (สัจฉิกิริยา)	รู้ว่าได้ทำให้แจ้ง หรือ บรรลุผลสำเร็จแล้ว
มรรค	รู้ว่ามรรคมืองค์แปดเป็น หนทางดับเหตุแห่งทุกข์จริง	รู้ว่ามรรคควรทำให้มีให้ เป็น หรือ ทำให้เกิดขึ้น (ภาวนา)	รู้ว่าได้ทำให้มีให้ เป็น หรือทำให้เกิดขึ้นแล้ว

ปัญญา เป็นเรื่องของเหตุและผล ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และการนำเอาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลนั้น ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต ซึ่งหลักการนี้เรานำไปใช้เป็นหลักสำคัญในการวิจัยนั่นเอง เช่น หลักการสรุปเชิงเหตุผล หลักความสำคัญของการวิจัย (Significant of Research) ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปของความตรงภายใน และความตรงภายนอกของการวิจัย เป็นต้น ดังนั้น การวิจัยจึงเป็นการค้น..ค้นอะไร? ค้นหาความจริง หรือธรรมชาติ เมื่อรู้ความจริงในธรรมชาติแล้วก็ปฏิบัติให้สอดคล้องกับ (กฎ) ธรรมชาติผลที่ได้รับคือความสุข เช่น การวินิจฉัยและรักษาโรคของแพทย์เมื่อวินิจฉัยและรักษาได้สอดคล้องกับ (กฎ) ธรรมชาติผลก็คือผู้ป่วยจะหายจากการเจ็บป่วยได้ ในพุทธศาสนาเมื่อท่านพูดถึง “ธรรม” ท่านจะใช้คำว่า “แสดงธรรม” คือ เปิดเผยให้เห็นว่า ความจริงหรือธรรมชาติเป็นอย่างไร เพราะธรรมมีอยู่แล้วหรือเป็นสภาวะและสิ่งที่มีอยู่เช่นนั้นเอง ไม่มีใครบัญญัติขึ้น หรือไม่ขึ้นกับการบัญญัติจากเทพหรือศาสดา ดังนั้น นักปรัชญาก็คือ ผู้แสวงหาความจริงและรู้ความจริงในธรรมชาติด้วยตนเอง หรือนักวิจัยนั่นเอง

อริยสัจ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และการวิจัย

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และการวิจัยนั้นเมื่อยกเอาอริยสัจเป็นตัวตั้งแล้วจะเห็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 2 คู่ คือ ทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ และนิโรธเป็นผล มรรคเป็นเหตุ คู่แรกเป็นทฤษฎี คู่หลังเป็นการปฏิบัติเพื่อทดสอบทฤษฎี ถ้าการปฏิบัติเกิดผลตามทฤษฎี หมายถึงทฤษฎีนั้นเป็นจริงคือเป็นสัจพจน์ (Axiom) นั่นคือการใช้ตรรกศาสตร์อุปมาน (Inductive logic)

ทดสอบผลนิรนัย (Deduction consequences) เพื่อดูว่าสมมติฐานเป็นสัจพจน์หรือไม่ อริยสัจกับขั้นของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทียบเคียงกัน ได้คือ ทุกข์=ปัญหา สมุทัย=สมมติฐาน มรรค=เก็บรวบรวมข้อมูล นิโรธ=วิเคราะห์ข้อมูล (ผล)

1. ถ้าปัญหาคือ “A เป็นสาเหตุให้เกิด B หรือไม่” หรือที่ผลเป็นเช่นนี้คือ B เพราะ A เป็นสาเหตุหรือไม่ (ทุกข์)

2. การตั้งข้อเสนอลหลักหรือสมมติฐานจะตั้งว่า “A เป็นสาเหตุให้เกิด B” หรือเมื่อ A ผันแปรแล้ว B จะผันแปรด้วย (สมุทัย)

3. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น ใช้วิธีการสังเกตทดลอง โดยทำให้ A เกิดขึ้น และ ไม่ให้ A เกิดขึ้น (มรรค)

4. แล้ววิเคราะห์ข้อมูล ว่าเมื่อ A เกิดแล้ว B เกิด เมื่อ A ไม่เกิด แล้ว B ไม่เกิดด้วยหรือไม่ (นิโรธ) ถ้า A เกิด แล้ว B เกิด เมื่อ A ไม่เกิด แล้ว B ไม่เกิด แล้ว “A เป็นสาเหตุให้เกิด B” โดยควบคุมผลที่มาจากสาเหตุอื่น ๆ แล้ว

5. สรุป ว่าสมมติฐานเป็นจริง กลายเป็นสัจพจน์

ดังนั้น ในตัวอย่างนี้ขั้นการตั้งสมมติฐานคือ สมุทัย หมายถึง การคาดคะเนความเป็นสาเหตุ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า A เป็นสาเหตุให้เกิด B แต่สมมติฐานอาจเป็นเท็จเมื่อขัดกับผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 4 ดังนั้น ในวิธีการทางวิทยาศาสตร์เมื่อใช้ตรรกศาสตร์นิรนัย จึงยกเอาข้อเสนอลหลักไว้เป็นเพียง “ข้อสันนิษฐาน” โดยใช้ศัพท์ว่า “Postulate” หมายถึง ยังไม่ปักใจเชื่อว่าเป็นสัจพจน์ สรุปดังตารางที่ 3

ศาสตร์

คำว่า “ศาสตร์” ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับปรัชญา

ตารางที่ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และการวิจัย

เหตุ	ผล	วิธีการทาง วิทยาศาสตร์	ความตรง ของการวิจัย	ความสำคัญ ของการวิจัย	
ทฤษฎี (รู้คิด) ปริยัติ	สมุทัย ทุกข์ เกิด (รู้เหตุแห่ง ปัญหา)	1. นิยามปัญหา 2. ตั้งสมมติฐาน (Deductive)	ความตรง ภายใน (ถ้าจริง) (Internal Validity)	ได้ความรู้ ความจริง หรือสร้าง องค์ความรู้ ของศาสตร์	เป็นการตรวจสอบ ความต่างของสภาวะ ว่าจะให้ผล สอดคล้องกัน หรือไม่ ถ้า
ปฏิบัติ (รู้ทำ) ปฏิบัติ	มรรค นิโรธ ดับ (ดับเหตุแห่ง ปัญหา)	3. เก็บรวบรวม ข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูล (Inductive) 5. สรุป* (เป็น ความรู้หรือ ปฏิเวธ(รู้ผล)	ความตรง ภายนอก (External Validity)	ได้ประโยชน์ ต่อมนุษย์จาก การนำความ รู้ไปใช้อย่าง กว้างขวาง	สอดคล้องแสดงว่า ความรู้ที่ สอดคล้องกับความ เป็นจริง (ธรรมชาติ) หรือ ทฤษฎี/ความรู้ ที่จะบรรยาย อธิบาย ทำนายปรากฏการณ์ ธรรมชาติได้

* ในขั้นนี้ไม่จัดว่าอยู่ในส่วนของการปฏิบัติ แต่เป็นขั้นสรุปที่ได้จากการดูความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติหรือ Deductive กับ Inductive คือรู้ผล

นั้นประมวลได้ 2 ความหมาย ในความหมายแรก หมายถึง ตำราหรือวิชา ซึ่งก็คือกลุ่มขององค์ความรู้ ส่วนความหมายที่สองหมายถึง วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) กล่าวคือ องค์ความรู้ในตำราหรือวิชาใดถ้าใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ของตนเองแล้ว ย่อมได้ชื่อว่าศาสตร์ (Science) เช่น ชีวิตวิทยามีความหมายว่าเป็นวิชาที่ร่ำเรียนกันและมีความหมายว่าเป็นวิชาที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ดังนั้น ชีวิตวิทยาเราจึงให้ชื่อว่าเป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ส่วน โหราศาสตร์และไสยศาสตร์ นั้น เป็นตำรา หรือกลุ่มความรู้ซึ่งไม่อาจจัดได้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์

ส่วนความหมายตามศัพท์ของคำว่า ศาสตร์ มาจากคำว่า “สัตถะ” ในภาษาบาลีและ “ศาสฺตร” ในภาษาสันสกฤต มีความหมายว่า อาวุธ หรือของมีคม อาวุธชนิดที่มีคมเราเรียกว่า ศาสตรา คำว่ามีคม มีความหมายว่า สามารถตัด เพราะฉะนั้นความหมายสำคัญก็อยู่ตรงที่เป็นเครื่องตัดหรือทำลายสิ่งที่ไม่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ ความทุกข์ (ธรรมสภา, 2554)

ในบทสรรเสริญพุทธคุณ (คุณลักษณะหรือลักษณะมีคุณของพุทธเจ้ามี 9 ประการ) มีภาษาบาลีว่า “สตฺถา เทวมนุสฺसानํ” นั้นมีความหมายว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้อาวุธมีคมแก่มนุษย์และเทวดา อาวุธนั้นคือคำสอน ความรู้ที่ทรงค้นพบ หรือศาสตร์

แล้วแสดงให้แก่มนุษย์และเทวดาเพื่อใช้สำหรับดับทุกข์ หรือดับปัญหาของมนุษย์ (ในคำแปลทั่วไปมักแปลว่า “ทรงเป็นศาสดาของเหล่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” คือเป็นครู ผู้สอนหรือผู้ให้ศาสตร์ ก็มีนัยเดียวกัน) ดังนั้น ศาสตร์จึงมีหน้าที่สำหรับแก้ไขปัญหาของมนุษย์ หรือดับเหตุแห่งปัญหาของมนุษย์ได้ เมื่อแก้ไขปัญหาได้ก็เกิดปัญญา คือ ความรู้ หรือรู้ทั่ว

ดังนั้น ศาสตร์ในความหมายนี้จึงหมายถึงองค์ความรู้ คือ ปัญญาที่สูงสุดจนรู้ทั่วในระดับที่สามารถจะใช้ในการแก้ปัญหาของมนุษย์ในระดับสูงสุด คือ การดับทุกข์ หรือทำลายเหตุแห่งทุกข์ได้ ซึ่งในปรัชญาตะวันออกได้รับคำตอบอันเป็นที่สิ้นสุดแล้ว จึงถือว่าเป็นอันสิ้นสุดแห่งวิวัฒนาการของปัญญามนุษย์ ที่ต่างจากวิวัฒนาการของสัตว์ซึ่งอาศัยสัญชาตญาณในการดำรงชีวิต และมนุษย์เหนือกว่าสัตว์ทั้งหลายตรงที่ดำรงชีวิตด้วยปัญญา

วิจัย: ปัญญา: ศาสตร์

ในตำราการวิจัยทั่วไป ให้ความหมายของการวิจัยว่าเป็นการค้นคว้าหาความรู้ที่เรียกว่า “ค้นคว้า” หรือ “Research” สื่อให้เห็นถึงการทำให้แน่ใจว่าข้อความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้นค่อนข้างแน่นอนเชื่อถือได้ ถือเป็นญาณวิทยาซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญามีความหมายใกล้เคียงตามรูปศัพท์ในภาษาบาลี หมายถึง เพิน หรือการค้นหา หรือสืบค้น เพื่อจะเอาสิ่งที่ต้องการให้ได้ หรือเที่ยวสอดสายและสอดส่องหาให้เจอในสิ่งที่ต้องการ เพราะฉะนั้นการวิจัยจึงเป็นเรื่องของการค้นหา (พระธรรมปิฎก, 2548)

“วิจัยนั้นเป็นไวยากรณ์ คือ เป็นคำที่มีความหมายใช้แทนกันได้ของคำว่าปัญญาหรือจะใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษก็เรียกว่าเป็น Synonym ของคำว่าปัญญาในภาษาบาลี เวลาใดท่านให้ความหมายของคำว่า

ปัญญาคำหนึ่งที่จะมาก็คือคำว่า วิชโย คือวิจัย วิจัย ในฐานะของไวยากรณ์ของปัญญานั้น ความจริงมันเป็นลักษณะหนึ่งของการใช้ปัญญาพร้อมทั้งการทำให้เกิดปัญญา หรือทำให้ปัญญาพัฒนาขึ้นด้วย พุทธศาสนานั้นเราถือว่าเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาเป็นตัวตัดสินใจที่ทำให้บรรลุจุดหมายของพุทธศาสนา และจุดหมายของพุทธศาสนาเองก็เป็นปัญญาอีก ซึ่งเรียกว่า ‘โพธิ’ โพธิก็เป็นชื่อหนึ่งของปัญญา ปัญญานี้มีหลายชื่อ ในที่สุดพุทธศาสนาใช้ปัญญาเพื่อบรรลุถึงปัญญา ปัญญาในขั้นทำงานเพื่อให้บรรลุผลนั้น เป็นปัญญาที่เรียกว่า วิจัย วิจัยไปก็เกิดปัญญา และเกิดปัญญาพัฒนาไปจนกระทั่งปัญญานั้นเป็น โพธิเลย” (พระธรรมปิฎก, 2548)

ดังนั้น พอที่จะสรุปได้ว่า ปรัชญา ปัญญา และศาสตร์ ต่างก็เป็นเรื่องเดียวกัน และเป็นเรื่องเดียวกันกับวิจัย ซึ่งเป็นทั้งกระบวนการและผล และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ และได้ผลแล้วย่อมเกิดปัญญา คนทั้งหลายเมื่อวิจัยแล้วย่อมเป็นผู้แสวงหาความรู้และรู้ได้ด้วยตนเองในที่สุด มีความเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เรียกว่าปัญญา คือ รอบรู้ รู้ทั่ว หรือรู้ตามความเป็นจริง

การจำแนกปริญญาคุณฐิบัณฑิต

ปริญญาคุณฐิบัณฑิต (Doctoral degree) เป็นระดับปริญญาสูงสุดซึ่งวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยได้มอบให้ผู้ผ่านหลักสูตรตามที่กำหนด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (The world book encyclopedia, 2001; Kazdin, 2000)

1. Professional degree เป็นปริญญาคุณฐิบัณฑิตที่ผู้ได้รับต้องผ่านหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งเน้นการฝึกฝนประสบการณ์ทางวิชาชีพขั้นสูง (Advance professional training) ในสาขาวิชาของตน โดยการนำผลวิจัยหรือความรู้ต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่

เกี่ยวข้องกับประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ เช่น Doctor of Education (Ed.D.) Doctor of Medicine (M.D.) Doctor of Dental Surgery (D.D.S.) Doctor of Jurisprudence (J.D.) เป็นต้น ผู้ได้รับปริญญาเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือปริญญาโทมาก่อนก็ได้

2. Research degree เป็นปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตที่ผู้ได้รับต้องรอบรู้ในสาขาวิชาของตนตลอดจนรู้เชี่ยวชาญในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ตนเองศึกษา หลักสูตรการศึกษามุ่งเน้นการวิจัยเพื่อค้นคว้าหาความรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ที่ได้รับ Professional degree จะนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือระดับปริญญาโทมาก่อน เช่น Doctor of Philosophy (Ph.D.) เป็นต้น

ความเป็นมาของปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิตได้มีการมอบให้เป็นที่ครั้งแรกในปี ค.ศ.1852 โดยมหาวิทยาลัยบัคเนล (Bucknell University) ประเทศเยอรมัน แต่เป็นการให้ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (Deighton, 1971) ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ.1814 มีผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาศิลปศาสตร์ (A.B.) จำนวนมากจากประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มเดินทางสู่ประเทศเยอรมัน เพื่อศึกษาต่อ และได้รับความนิยมนำไปศึกษากันมาก จนการไปศึกษาเพื่อขอรับ Ph.D. จากเยอรมัน ได้กลายเป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งในขณะนั้น และมหาวิทยาลัยในเยอรมันทุกคณะวิชาที่เปิดสอน ได้มอบ Ph.D. แก่นักศึกษายกเว้นคณะศาสนศาสตร์ (Theology) (The encyclopedia americana, 1999) ในปี ค.ศ. 1875 พบว่าศาสตราจารย์หลายคนในวิทยาลัย

และมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา ได้รับ Ph.D. จากเยอรมัน โดยมี A.B. จากสหรัฐอเมริกา

ในปี ค.ศ.1861 มหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ของสหรัฐอเมริกาได้มอบ Ph.D. เป็นครั้งแรก แก่นักศึกษาชาย 3 คน และในปี ค.ศ.1877 มหาวิทยาลัยบอสตัน (Boston University) ได้มอบ Ph.D. ให้แก่นักศึกษาหญิงเป็นคนแรก (Deighton, 1971; The encyclopedia americana, 1999) ผู้ผ่านหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิตจะได้รับการรับรองว่าเป็นผู้ทรงความรู้ในการวิจัย (Scholarly achievement in research) ตามที่สมาคมบัณฑิตศึกษาได้กล่าวไว้ว่า “หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต ได้ออกแบบเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนเป็นนักวิชาการที่ทรงความรู้เชี่ยวชาญในการค้นคว้าแสวงหาความรู้ การบูรณาการ และการประยุกต์ความรู้เพื่อการสื่อสารและเผยแพร่ความรู้” (Kazdin, 2000 citing Council of Graduate School, 1990) อย่างไรก็ตาม Barzun ได้กล่าวไว้ในเอกสารชื่อ *Graduate Study at Columbia* ว่า “ชื่อ Ph.D. นั้นมี (สื่อ) ความหมายไม่ชัดเจนในตัวมัน ด้วยเหตุที่ไม่รู้ว่าผู้ได้รับมีความเชี่ยวชาญในสาขาใด หรือเป็นใคร เป็นวิศวกร เป็นนักฟิสิกส์ หรือเป็นครู กันแน่” (Deighton, 1971 citing Barzun, 1958) ผู้เขียนสันนิษฐานตั้งเป็นข้อสังเกตว่า ต่อมาภายหลังเมื่อสถาบันการศึกษาได้มอบปรัชญาคุษฎีบัณฑิตให้แก่นักศึกษามากจะใส่ชื่อสาขาวิชาในวงเล็บต่อท้ายไว้ด้วย เช่น Ph.D. (Measurement and Evaluation) เป็นต้น ด้วยเหตุที่ปรัชญาเป็นมารดาของศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

ปรัชญาคุษฎีบัณฑิตคนแรกของไทย: นายชู บาเรียน D.Ph.

นายชู บาเรียน หรือ นายชู เปรียญ (“เปรียญ” เป็นคำนิยมนำมาต่อท้ายชื่อผู้ทรงความรู้ของไทย เช่น

พระมหาประยูร เปรียญธรรม 9 ประโยค ใช้อักษรย่อว่า ป.ช.9 พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ชุมมจิตโต) ป.ช.9, พ.ม., พช.บ.เกียรตินิยมอันดับ 1, M.A., M.Phil., Dip. In French, Ph.D.(Philosophy) เป็นต้น และ อักษรย่อ “D.Ph.” ปัจจุบันไม่นิยมใช้

อเนก นาวิกมูล (2547) ได้ค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับนายชู พบว่า ในหนังสือชื่อ จดหมายเหตุเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ.116 ที่แต่งโดยพระยาศรีสทเทพ (เส็ง วิริยศิริ) ผู้ตามเสด็จ และทำหน้าที่จดบันทึกการเดินทาง เขียนไว้ตอนหนึ่งว่า วันที่ 10 มิถุนายน ร.ศ.116 พ.ศ.2440 ขณะ ร.5 ประทับอยู่ที่เมืองฟลอเรนส์ ประเทศอิตาลี เวลาบ่าย เมื่อเสวยพระกระยาหารกลางวันแล้ว พระยาศรีสุริยราชวราวัตรก็ได้... “นายชูเปรียญ ซึ่งมาส่งเสด็จพระเจ้าอยู่ยงเธอ กรมหมื่นสรรพสาตศุภกิจ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท นายชูคนนี้เป็นนักเรียนที่เล่าเรียนในเยอรมัน สอบไล่ได้ดีแล้ว และได้ประกาศนียบัตรเป็น ดอกเตอร์ออฟฟิสิกส์โซฟี เป็นคนไทยคนแรกที่ได้เล่าเรียนถึงได้รับประกาศนียบัตรขั้นนี้ มีพระราชดำรัสด้วยตามสมควรแล้วเสด็จขึ้น”

ข่าวในหนังสือพิมพ์สยามไมตรีรายสัปดาห์ฉบับวันอังคารที่ 14 ธันวาคม ร.ศ.116 พ.ศ.2440 หน้า 980 (อเนก นาวิกมูล, 2547 อ้างอิงมาจาก ไมโครฟิล์มในหอสมุดแห่งชาติ ล.40) เขียนไว้ว่า “เราได้ทราบข่าวว่า นายชู เปรียญ ซึ่งเป็นนักเรียน ได้ไปเล่าเรียนศึกษาวิชาสอบไล่ได้เป็นนายคิลปชั้นสกุลวิทยาลัยในกรุงเยอรมันนั้นกลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว จะได้มีตำแหน่งรับราชการในกรมศึกษาธิการ รับพระราชทานเงินเดือน ๆ ละ 2 ชั่ง ในขั้นแรก ๆ...”

ในเอกสารจดหมายเหตุแห่งชาติ รหัสสม ร.5/37 นิทรรศการต่าง ๆ แผ่นรหัสบ11/14 (อเนก นาวิกมูล, 2547) มีข้อความที่แสดงให้เห็นว่านายชู ได้เคยแต่งหนังสือ และเคยทำงานในกรมพิพิธภัณฑ

เมื่อเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุณนาค) เสนาบดีกระทรวงธรรมการ มีจดหมายพิมพ์ติดลงวันที่ 14 มกราคม ร.ศ.117 ทูลกรมหมื่นสมมตอมรพันธุ์ ว่า เจ้าหมื่นศรีสรรักษ์ (เพ่ง บุณนาค) เจ้ากรมพิพิธภัณฑ์ ขอลาออกจากตำแหน่งเพราะทำผิด ถูกขังเร่งเงินหลวงอยู่ ท่านได้ให้นายชู มาเป็น ‘กูเรเตอร์’ ในพิพิธภัณฑ์ และได้แนะนำตัวนายชูให้ทราบ ว่า เคยทำการในกรมศึกษาธิการ เป็นพนักงานตรวจและแต่งตำราเรียน ขณะนั้นพิพิธภัณฑ์เปิดให้ประชาชนมาดูอาทิตย์ละ 2 หน.. “ผู้ที่มาดูน้อย นอกจากงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาฉัตรมงคล ซึ่งผู้ที่มาดูนับหมื่นแต่ชอบดูส่วนแนชัวร์ลิสตอรียิ่งกว่าสิ่งอื่น”

“นายชูบาเรียน ตามที่สังเกตความรู้เป็นดอกเตอร์ฟิสิกส์โซฟีในการปราช แลเข้าใจอยู่ในทางแนชัวร์ลิสตอรีด้วย ตัวก็เต็มใจที่จะทำการนี้ยิ่งกว่าการทำงานอยู่ในกรมศึกษาธิการ เพราะสังเกตดูในกรมศึกษาธิการจัดอยู่ข้างอังกฤษ ไม่สู้ถูกกับข้างเยอรมัน เมื่อตรวจตำราเรียนอยู่แลได้ไปโลกเซอร์ที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์สอนเด็กนั้น ก็ว่านักเรียนไม่สู้จะเข้าใจนัก ไม่เหมือนอย่างนายสนั่น...”

สรุปว่า นายชูจบการศึกษาระดับปริญญาเอก Ph.D. จากประเทศเยอรมัน เมื่อกลับเมืองไทยได้รับราชการอยู่ที่กรมศึกษาธิการ มีหน้าที่ตรวจและแต่งตำราเรียน แต่อยู่คนละสำนักกับนักเรียนที่จบจากอังกฤษ การสอนไม่เก่งเท่านายสนั่น (ภายหลังได้เป็นเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี) มีความสนใจด้านประวัติศาสตร์ ต่อมาได้ย้ายไปรับราชการที่กรมพิพิธภัณฑ์มีหน้าที่เป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์

ภายหลังเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ ได้ส่งสำเนาเล็กเซอร์ เรื่อง “เล็กเซอร์ ตำนานพงษาวดารโลก ตอน 1” ซึ่ง นายชูบาเรียน เป็นผู้แสดง ถวายในหลวง ร.5 และทรงมีพระราชกระแส ซึ่งแจ้งเป็นหนังสือ

โดยกรมพระสมมตอมรพันธ์ ลงวันที่ 21 มกราคม ร.ศ.117 ว่า “ดี แต่ยากแก่ผู้ไม่มีความรู้”

สรุป

ปรัชญาคุณุภีบัณฑิต (Doctor of Philosophy: Ph.D.) เป็นชื่อที่ใช้แสดงระดับคุณวุฒิ ที่สถาบันการศึกษา ได้มอบให้กับผู้ศึกษาสำเร็จการศึกษา หรือผู้ที่มีผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ที่สถาบันการศึกษา กำหนด ปรัชญาคุณุภีบัณฑิตคนแรกของไทยชื่อ นายชู สำเร็จการศึกษาจากประเทศเยอรมัน ปริญญาคุณุภีบัณฑิตนี้ ผู้ได้รับต้องรอบรู้ในสาขาวิชาของตน

ตลอดจนรู้เชี่ยวชาญในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ ในสาขาวิชาที่ตนเองศึกษา หลักสูตรการศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อค้นคว้าหาความรู้ การบูรณาการ การประยุกต์ความรู้เพื่อการสื่อสาร และเผยแพร่ ความรู้นั้น ผู้ผ่านหลักสูตรปรัชญาคุณุภีบัณฑิตจะได้รับรับรองว่าเป็นผู้ทรงความรู้ในการวิจัยอันเป็น เครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ของศาสตร์ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นคติ หรือหนทางการดำเนินชีวิตของบุคคลที่ถูกเรียกว่า นักวิจัย หรือ “**นักปรัชญา**”

เอกสารอ้างอิง

- ธรรมสภา. 2554. พจนานุกรมธรรมฉบับพุทธทาส. มปท.
- นาคะประทีป. 2516. ปาลี-สยาม อภิธาน เอกสารกรมการฝึกหัดครู กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. 2533. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระธรรมปิฎก. 2548. การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย. วารสาร โปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 (2)
- พระราชวรมณี (ประยูร ชุมมจิตโต). 2542. ปรัชญากรีก บ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สยาม.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. 2534. สังฆกรรมของชีวิต. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อนก นาวิกมูล. 2547. นายชูเปรียญ ดอกเตอร์คนแรกของไทย. เนชั่นสุดสัปดาห์ 13(636): 52.
- Deighton, L. C. (Ed.). 1971. The encyclopedia of education (vol.3). New York: Macmillan.
- Kazdin, A. E. (Ed.). 2000. Encyclopedia of psychology (vol.3). New York: Oxford University Press.
- The encyclopedia americana. (vol.8). 1999. U.S.A.: Glolier.
- The encyclopedia americana (vol.9). 1999. U.S.A.: Glolier.
- The world book encyclopedia (vol.5). 2001. Chicago.: world Book.